

Sotsiaalkaitseministri määruse „Vaimse tervise teenuse toetus kohalikule omavalitsusele aastal 2022“ seletuskiri

1. Taustinfo

1.1. Sissejuhatus

Määrusega kehtestatakse kohalikele omavalitsustele (edaspidi KOV) vaimse tervise teenuse toetuse andmise tingimused ja kord. Vabariigi Valitsuse tegevusprogrammis aastateks 2021–2023 on üks tegevuspõhimõte (punkt 1.8) pöörata pandeemia tingimustes erilist tähelepanu tervishoiuteenuste kättesaadavusele, inimeste füüsilise ja vaimse tervise hoidmisele ning kvaliteetse hariduse andmisele. Programmi punkti 2.4 kohaselt parandab valitsus vaimse tervise teenuste korraldust, kättesaadavust ja kvaliteeti. Selle eesmärgi saavutamise üheks ülesandeks oli vaimse tervise rohelise raamatu (VTRR) koostamine. Valminud VTRR-i ühe ettepaneku kohaselt (ptk 4, ettepanek 11) tuleks tugevdada vaimse tervise teenuseid kogukonna tasandil ja tervishoius erinevate sekkumiste ja meetmetega, et tagada inimestele elukohalähedane, õigeaegne ja kvaliteetne abi.

COVID-19 pandeemia tingimustes on elanikkonna vaimne tervis oluliselt halvenenud – negatiivseid sümptomeid kogenud inimeste ja abivajajate hulk on kasvanud ning paljude mõne vaimse tervise häire all juba kannatavate inimeste olukord on halvenenud. Riigikogu eraldas 2022. aasta riigieelarvesse 1,26 mln eurot vaimse tervise edendamise tegevusteks. Toetusmeede on jätk 2021. aastal rakendatud samasisulisele toetusmeetmele.¹ Määrus kehtestatakse tulenevalt olulistest muudatustest võrreldes 2021. aasta toetusmeetme määrusega uue terviktekstina.

1.2. Määruse ettevalmistaja

Määruse ja selle seletuskirja on koostanud Sotsiaalministeeriumi vaimse tervise osakonna poliitikadisainer-analüütik Vootele Veldre (vootele.veldre@sm.ee; tel 626 9106).

Määruse juriidilise ekspertiisi on teinud Sotsiaalministeeriumi õigusosakonna õigusnõunik Piret Eelmets (piret.eelmets@sm.ee; tel 626 9128).

Määruse ja selle seletuskirja on keeleteimetanud Rahandusministeeriumi ühisosakonna dokumendihaldustalituse keeleteimetaja (virge.tammaru@fin.ee; tel 626 9320).

1.3. Märkused

Määrusega kehtestatakse riigieelarve seaduse § 53¹ lõike 1 alusel uus rakendusakti terviktekst. Rakendusakt ei ole seotud isikuandmete töötlemisega isikuandmete kaitse üldmääruse tähenduses.

2. Määruse sisu

Paragrahvis 1 sätestatakse määruse kohaldamisala. Määrusega kehtestatakse KOVidele vaimse tervise teenuse toetuse andmise tingimused ja kord.

Paragrahvis 2 defineeritakse kesksed määruses kasutatavad terminid. *Vaimse tervise teenus* on kahe teenuse – psühholoogilise abi ja psühhosotsiaalse abi – koondnimetus. *Psühholoogiline abi* on psühholoogi rakendatav inimesele või inimrühmale suunatud professionaalne tegevus eesmärgiga leevendada düstressi ning parandada vaimset tervist ja heaolu. *Psühholoogiks*

¹ [Sotsiaalkaitseministri 10. septembri 2021. a määrus nr 36 „Vaimse tervise teenusetootus kohalikule omavalitsusele“](#)

loetakse selle määruse tähenduses psühholoogias magistrikraadi või vähemalt samaväärset kvalifikatsiooni omavat isikut, kes osutab inimestele psühholoogilist abi. *Psühhosotsiaalne abi* on inimeste psühhosotsiaalset heaolu parandavad tegevused, mida pakuvad oma pädevuse piires selleks asjakohase ettevalmistuse saanud isikud. *Toetuse andja* on Sotsiaalministeerium. *Toetuse saaja* on toetust saav KOV või selle ametiasutus, mis ei ole linnaosavalitsus. Nimetatud kitsendus aitab kahandada riski, et KOVi allüksused esitaksid taotlusi keskselt koordineerimata.

Paragrahv 3 sätestab toetuse eesmärgi. Toetust antakse eesmärgiga parandada kohalikul tasandil vaimse tervise teenuste pakkumist, et seeläbi toetada Eesti elanike psühhosotsiaalset heaolu ja vaimset tervist.

Paragrahv 4 piiritleb toetatavad tegevused. Toetust antakse vaimse tervise teenuste ehk psühholoogilise abi ja psühhosotsiaalse abi rahastamiseks. Toetatavaid teenuseid tuleb üldjuhul osutada vahetul kohtumisel, kuid juhul, kui vahetu nõustamine ei ole võimalik või mõistlik, võib abi osutada kaugteenusena (nt veebinõustamise või telefoniteenusena).

Paragrahv 5 sätestab nõuded taotlejale. Taotlejana kvalifitseerub vaid KOV või selle ametiasutus, mis ei ole linnaosavalitsus. Taotlejal või tema hallataval asutusel peab perioodil, mille eest toetust taotletakse, olema leping või muus vormis kokkulepe vaimse tervise teenuse osutamiseks KOVi elanikele. Üksnes KOVidele on meede suunatud selleks, et soodustada paikkonna tasandil terviklikku teenusekorraldust.

Taotlejal ei tohi taotluse esitamisel olla riiklike maksude maksuvõlgasid või need peavad olema ajatatud. Taotleja peab olema täitnud taotluse esitamise ajaks maksudeklaratsioonide esitamise kohustuse. Samuti ei tohi taotlejal olla taotluse esitamisel täitmata kohustusi Sotsiaalministeeriumi ees.

Paragrahv 6 sätestab toetatavad kulud ja toetuse suuruse. Toetust antakse reaalsete otseselt teenuseosutamisega tekkivate kulude katmiseks, kuid toetuse summa on piiratud 2077,91 euroga kalendrikuus (arvestamata käibemaksu) iga KOVis elava 7000 elaniku kohta. Näiteks 28 000 elanikuga KOVil on õigus toetusele summas $(28\,000 / 7000) \times 2077,91$ ehk 8311,64 eurot kalendrikuus. Toetuse piirmäära alus on Eesti keskmine brutokuupalk 2021. aasta III kvartalis koos tööjõumaksude ja maksetega.

Et vältida olukorda, kus suure elanikkonnaga KOV kasutaks ära kogu meetme eelarve, on toetuse summa ühe KOVi kohta piiratud toetuse summa viiekordse määraga, s.o 10 389,55 euroga kalendrikuus. Nii rahaline piirmäär kui ka elanike arvu piir on kehtestatud piiratud eelarve tõttu. Siiski on regulatsioonis jäetud Sotsiaalministeeriumile õigus kaalutleda ja rakendada põhjendatud juhtudel toetuse taotleja suhtes soodsamaid lahendusi. Näiteks võib Sotsiaalministeerium rakendada 6500 elanikuga KOVi puhul oluliste argumentide ja raha piisavuse korral toetuse täismäära. Selline samm võib olla vajalik, et tagada piisav palgafond, mis võimaldab nt KOVi allasutusel psühholoogi palgata. Sarnaselt on Sotsiaalministeeriumil oluliste argumentide korral ja tingimusel, et suuremas ulatuses toetuse andmine ei kahjusta ühegi teise KOVi huve, võimalik rakendada viiekordsest määrast suuremat määra. Taoline olukord on näiteks võimalik juhul, kui enamik kavandatud taotlustest on teadaolevalt esitatud, kuid eelarves on jätkuvalt vaba raha ning mõni suurem KOV soovib taotluse mahtu suurendada.

Toetuse andmise kord lubab KOV-ile maksta toetatavate teenuste eest nii vähem kui ka rohkem – kui kavandatud kulud jäävad seatud ülempiirist madalamaks, katab toetus kogu teenusekulu. Kui tegelikud teenusekulud ületavad nimetatud piirmäära, makstakse toetust üksnes seatud piirmäära ulatuses. Toetus on mõeldud üksnes otsesete kulude katmiseks, kaudseid kulusid ei rahastata.

KOV-i elanike arvu alus on rahvastikuregistri väljavõtte seisuga 01.01.2022. Toetust antakse nende kulude katteks, mis tekivad perioodil 01.01.2022–31.12.2022 (edaspidi *toetusperiood*). Toetuse andmise periood on seotud 2022. aasta riigieelarvega – seetõttu on toetus seotud üksnes vastaval kalendriaastal toimuvate tegevustega. Toetust antakse psühholoogilise abi ja psühhosotsiaalse abi rahastamiseks, toetatava psühhosotsiaalse abi liikide loetelu on esitatud määruse lisas 1. Siiski annab regulatsioon Sotsiaalministeeriumile kaalutusõiguse määrata toetus ka sellisel juhul, kui

osutatav teenus ei ole lisas 1 psühhosotsiaalse abi liikide loetelus nimetatud. Praktikas võib selline otsus olla põhjendatud näiteks mõnel uudsel meetodil baseeruva sekkumise rakendamiseks raha taotlemise korral, kui sekkumisel on potentsiaal parandada paikkonnas elanike vaimset tervist. Toetust ei maksta teenuste osutamisega seotud kaudsete kulude katteks ega juhul, kui abi osutatakse üldhariduskoolis, kutseõppeasutuses või koolieelses lasteasutuses tugispetsialisti tegevusena. Tugispetsialistide tegevust peaks KOV koolipidajana rahastama riigieelarvest saadavast selleks ettenähtud tulust.

Paragrahv 7 sätestab toetuse taotlemise üldised alused. Toetuse taotlemine toimub jooksvalt alates taotlusvooru avamisest. Taotluse esitamise hilisem kuupäev on 15. detsember 2022. Pikk periood annab taotlejatele arvestatava ajaraami, et kaaluda taotlusvoorus osalemist. Teisalt saavad kõik need, kes on otsustanud osaleda, juba järgmisel kuul tagasiside, kas nende taotlus rahuldatakse või mitte. Kui samal kalendrikuul esitatakse ühest kohalikust KOVist mitu taotlust, taotlused liidetakse ja neid käsitatakse ühe taotlusena.

Üleriigilisi KOVi üksuste liitused teavitatakse hiljemalt järgmisel tööpäeval arvates määruse jõustumisest. Toetuseks eraldatud eelarve ammendumise korral on Sotsiaalministeeriumil õigus taotlusvoor ennetähtaegselt sulgeda. Sellisel juhul teavitab ta üleriigilisi KOVi üksuste liitused hiljemalt järgmisel tööpäeval arvates otsuse tegemisest.

Paragrahv 8 sätestab taotlusele esitatavad nõuded. Taotlus tuleb esitada ettenähtud ajaks ja määruse lisas 2 sätestatud vorminõuetest lähtudes koos nõutud dokumentidega. Taotlus ja lisatud dokumendid peavad sisaldama määruses nõutud teavet, taotlus peab olema digitaalselt allkirjastatud. Taotlusega koos tuleb esitada teenust vahetult osutava isiku CV, mis kajastab tema kutsealast ja hariduslikku ettevalmistust ning töökogemust. Nõue on vajalik selleks, et tagada teenuste kvaliteet ning välistada puuduliku ettevalmistusega inimeste osutatavate teenuste rahastamine toetusvoorst. Kuna vaimset tervist toetavaid teenuseid vajavad inimesed on keskmisest haavatavamas olukorras, on põhjendatud rakendada võimalikult rangeid standardeid ka väljaspool ravisüsteemi, et maandada vaimse tervise kahjustamise riske teenuseosutamisel.

Kui teenust ei osuta KOVi hallatav asutus, peab taotleja esitama koos taotlusega teenust osutava juriidilise isiku esindaja, füüsilisest isikust ettevõtja või füüsilise isiku allkirjastatud kinnituse või muu tõendi, millelt nähtub isiku valmisolek osutada toetusperioodil taotlejale teenuseid. Nõue on vajalik, et välistada olukorrad, kus taotlus esitatakse sellise teenusepakkuja andmetega, kellel ei pruugi olla kavatsust teenust osutada.

Paragrahv 9 reguleerib taotluse menetlemise protsessi. Taotluse menetlus koosneb taotluse registreerimisest, taotluse ja taotleja nõuetele vastavuse kontrollimisest, taotluse hindamisest ning taotluse rahuldamise või rahuldamata jätmise otsuse tegemisest koos toetuse määramisega taotluse rahuldamise korral. Kalendrikuu jooksul laekunud taotluste rahuldamine otsustatakse hiljemalt järgneva kalendrikuu 20. kuupäevaks ning taotlejaid teavitatakse otsusest hiljemalt järgmisel tööpäeval. Pärast 15. detsembrist 2022 või taotlusvooru ennetähtaegset sulgemist saadetud taotlusi menetlusse ei võeta ja sellest informeeritakse taotlejat kolme tööpäeva jooksul arvates taotluse esitamisest.

Paragrahv 10 sätestab taotluse registreerimise ning taotleja ja taotluse vastavuse hindamise üldised alused. Sotsiaalministeerium registreerib esitatud taotlused ning kontrollib taotleja ja taotluse vastavust määruses sätestatud nõuetele. Kui taotluses esineb puudusi, antakse taotlejale kolm tööpäeva puuduste likvideerimiseks. Puuduste korral võib pikeneda toetuse taotluse menetlemise tähtaeg.

Paragrahv 11 reguleerib taotluste hindamist ja selle aluseks olevaid valikukriteeriumeid ning valiku korda. Määrus annab volitusnormi kehtestada sotsiaalkaitseministri käskkirjaga taotluste hindamise täpsem kord ja moodustada vähemalt kolmeliikmeline hindamiskomisjon. Komisjon hindab taotlusi kolme hindamiskriteeriumi järgi, milleks on a) teenuste koosluse vastavus määruse eesmärgile, b) teenust vahetult osutava isiku haridusliku ja kutsealase ettevalmistuse piisavus teenuse osutamiseks ning c) teenust vahetult osutava isiku töökogemuse piisavus teenuse osutamiseks. Hindamise aluseks olevad täpsemad hindamiskriteeriumid esitatakse määruse

lisas 3. Komisjonil on õigus küsida taotlejalt lisainfot, kui esitatud info on ebatäielik või ebaselge. Taotleja on kohustatud kirjalikult vastama kolme tööpäeva jooksul arvates vastavasisulisel selgitustaotluse saamisest. Kui taotleja selgitustaotlusele nõutud tähtaja jooksul ei vasta, võib komisjon jätta taotluse hindamata.

Kui taotluses sisaldub mitu teenust või teenuseosutajat, hinnatakse eespool nimetatud hindamiskriteeriumite alusel iga teenuseosutajat ja teenust. Taotluse vastava kriteeriumi hinne arvutatakse teenuseosutajate ja teenuste punktisummade aritmeetilise keskmisena.

Komisjoni aruteludes määratakse komisjoni liikmete hinnangute alusel iga kriteeriumi punktisumma. Eriarvamuste korral saab otsustavaks komisjoni esimehe hinnang. Komisjon koostab taotluste keskmiste koondhinnete alusel taotluste paremusjärjestuse, milles esimesel kohal on kõrgeima hinde saanud taotlus. Taotluse maksimaalne koondhinne on 21 punkti. Paremusjärjestusse ei arvata taotlusi, mille keskmine hinne on alla 11 punkti või kui taotleja on saanud mõne lõikes 2 nimetatud hindamiskriteeriumi puhul null punkti. Nagu eespool öeldud, keskendutakse vaimse tervise teenust vahetult osutava isiku ettevalmistusele ja kogemusele, et eelistada teenuste rahastamisel võimalikult põhjaliku ettevalmistusega teenuseosutajaid ja välistada toetuse andmine taotlejatele, kelle ettevalmistus ei vasta ootuspärasele miinimumtasemele. Võrdsete koondhinnetega taotluse korral asetatakse paremusjärjestuses kõrgemale kohale taotlus, mis on saanud lõike 2 punktis 1 nimetatud kriteeriumi puhul kõrgema hinde.

Komisjon annab oma hinnangu eelmisel kalendrikuul laekunud taotluste kohta hiljemalt järgneva kalendrikuu viiendaks tööpäevaks.

Paragrahv 12 reguleerib toetuse määramist ja maksmist. Taotlusi rahuldatakse paremusjärjestuse alusel kuni taotlusvooru eelarvevahendite lõppemiseni. Kui taotleja vastab määruses sätestatud tingimustele ning koht paremusjärjestuses võimaldab taotlejale toetust maksta, määrab toetuse andja toetuse, lähtudes §-s 6 sätestatust ja taotluses esitatud andmetest. Kui taotleja määruses sätestatud tingimustele või nõuetele ei vasta, jäetakse taotlus rahuldamata. Toetust ei määrata selle teenust osutava isiku tegevuse eest, keda on vähemalt ühe hinnatava kriteeriumi puhul hinnatud null punktiga ning taotlejale määratavat toetusesummat vähendatakse vastavalt.

Toetuse saavad taotlejad ja neile määratava toetuse suuruse ning taotlejad, kelle taotlust ei rahuldata, kinnitab valdkonna eest vastutav minister käskkirjaga. Taotlejaid informeeritakse otsusest hiljemalt järgmisel tööpäeval pärast käskkirja allkirjastamist. Taotlejale, kelle taotlus rahuldatakse, teeb Sotsiaalministeerium ettepaneku sõlmida toetuse kasutamise leping. Kui KOVist esitatakse pärast toetuse määramist uus taotlus, lähtub toetuse andja taotluse rahuldamise korral uue toetuse määramisel §-s 6 sätestatust, taotluses esitatud andmetest ja KOVile juba määratud toetusest. Paragrahvis sätestatakse ka täpsemad lepingu sõlmimise ja toetuse maksmisega seotud tähtajad.

Paragrahvis 13 sätestatakse toetuse saaja kohustused. Toetuse saaja on kohustatud teenuseosutamise alustamisel teavitama KOVi elanikke teenustest ja nende osutamise korraldusest. Toetuse saaja peab pidama toetuse kohta arvestust vastavalt raamatupidamise seadusest tulenevatele nõuetele, sealhulgas eraldi kuluarvestust toetuse maksmise aluseks olevate tegevuste kohta, ning eristama maksmise aluseks olevate tegevuste dokumendid muudest dokumentidest. Elektroonsel kujul säilitatavaid kuludokumente peab olema võimalik kirjalikult taasesitada.

Toetuse saaja on kohustatud võimaldama Sotsiaalministeeriumil või tema määratud isikul kontrollida toetuse kasutamise aruandluse õigsust, toetuse saamise tingimuseks olevate asjaolude paikapidavust, toetuse kasutamise sihipärasust ja mõjusust ning muude lepingutingimuste täitmist, samuti andma toetuse andja nõudmisel infot teavitustegevuste kohta. Toetusperioodi lõppemise järel peab toetuse saaja esitama teenuse osutamise aruande (esitatud määruse lisas 4).

Kui tegelikud kulud, mille eest toetust taotleti, osutuvad välja makstud toetusest väiksemaks, peab toetuse saaja toetuse summa ja tegeliku kulu vahe toetuse andjale tagasi maksma. Toetuse saaja täpsemad kohustused lepitakse kokku toetuse kasutamise lepingus.

Paragrahv 14 sätestab tegurid, mis välistavad toetuse saamise. Esiteks ei maksta toetust või see nõutakse tagasi, kui toetatavat tegevust rahastatakse riigieelarvest. Teiseks tunnistatakse taotluse rahuldamise otsus kehtetuks või toetus nõutakse tagasi, kui ilmnevad asjaolud, mille kohaselt taotlust ei oleks rahuldatud, või on toetuse saaja või teenuseosutaja rikkunud teenuseosutamise käigus isikuandmete kaitse nõudeid, teenust osutatakse ebaprofessionaalselt või kutse-eeetika nõudeid rikkudes või ei vasta teenuseosutamise korraldus lepingus kokkulepitule.

Määrusel on neli lisa. **Lisas 1** sätestatakse toetatava psühhosotsiaalse abi liikide loetelu. *Loovteraapia* on loovterapeudi kutsega või samaväärse ettevalmistusega isiku osutatav põhjendatud, eesmärgipärase ja planeeritud psühhoterapeutilise abi vorm, kus selgelt kindlaks määratud kliendi-terapeudi suhtes rakendatakse loovus- ja kunstipõhiseid meetodeid ja tehnikaid kliendi terviseseisundist lähtuvate eesmärkide saavutamiseks. Loovteraapia alamliigid on visuaalkunstiteraapia, muusikateraapia, draamateraapia ning tantsu- ja liikumisteraapia.

Hingehoidlik nõustamine on hingehoidja kutsega isiku nõustava iseloomuga eesmärgipärane vestlus sihiga vähendada haigustest, õnnetustest, leinast või mõnest elusituatsioonist põhjustatud psüühilise kriisi kahjulikke kõrval- ja järelmõjusid ning aidata inimesel mõista oma praeguse ja tulevase seisundi tähendust oma elus kui tervikus.

Pereteraapia on pereterapeudi väljaõppega isiku rakendatav psühhoterapeutilise abi vorm, mille eesmärk on lahendada süsteemselt probleeme, mis tekivad inimestel suhetes oma lähedaste ja teiste oluliste inimestega. Tavapäraselt on pereteraapia fookuses pereliikmete omavaheline suhtlemine ja suhete kvaliteet ning perekonna arengukriisid ja nendega toimetulek.

Dialektiline käitumisteraapia on vastava ettevalmistusega isiku rakendatav kognitiiv-käitumusliku psühhoterapia vorm, mis püüab psühhosotsiaalsetest aspektidest lähtudes tuvastada ja muuta negatiivseid mõtlemismustreid, keskendudes positiivsete käitumisoskuste loomisele.

Kogemusnõustamine on sarnase kogemusega inimeste vahel toimuv teadmiste ja kogemuste vahetus ja/või nõustamine, mille käigus pakutakse kogemuslikku emotsionaalset, sotsiaalset ja/või praktilist tuge. Kogemusnõustamise toetamisel on ootuspärane nõue, et kogemusnõustaja on saanud ettevalmistuse, mis vastab sotsiaalkaitseministri 21. detsembri 2015. a määruses nr 68 „Kogemusnõustaja koolituskava“ sätestatud tasemele.

Pere lahendusring on probleemolukordades laste ja peredega töötamise meetod, mis põhineb praktilisel partnerlusel perekondade ja spetsialistide vahel, et võimaldada lastele turvalist ja hoolitsevat elukeskkonda. Pere lahendusring on otsuste tegemise koosolek, kus lapse laiem perevõrgustik tuleb kokku, et koostada tegevusplaan lapse elu edasiseks korraldamiseks. Plaanis sisalduvad pereliikmete kokkulepped ja tegevused, millega tagatakse lapse turvalisus ja heaolu.

Lisa 2 sätestab toetuse taotluse vorminõuded, **lisa 3** taotluste hindamise kriteeriumid ja **lisa 4** toetuse kasutamise aruande vorminõuded.

3. Määruse vastavus Euroopa Liidu õigusele

Määrus on kooskõlas Euroopa Liidu (EL) õigusega. Tegemist ei ole vähese tähtsusega abi ega riigiabi andmisega, vaid KOVi haldusülesande toetamisega riigieelarvest, tegemist ei ole ettevõtluse ega majandustegevuse toetamisega. Eelnõuga parandatakse psühholoogilise abi ja psühhosotsiaalse abi kättesaadavust KOVides. Meede võimaldab katta edukatest taotlejatest KOVide kulud toetusega ja suurendada KOVide valmidust pakkuda vaimse tervise teenuseid. Vaimse tervise teenuste pakkumine elanikele, kelle abivajadust ei ole hinnatud, on KOVide vabatahtlik ülesanne, mida on ilma toetusmeetmeta pakkunud vaid mõned KOVid.

4. Määruse mõjud

Määruse rakendamisega mõjutatav(ad) sihtrühm(ad)

Määruse rakendamisel on potentsiaal mõjutada KOVe (78) ja Eesti elanikke, kaudsemalt mõjutatakse vaimse tervise teenuseid pakkuvaid organisatsioone (teadmata hulk, suurusjärg sadakond) ja nende personali (teadmata hulk, suurusjärg 250–600).

Sotsiaalne, sealhulgas demograafiline mõju

Määruse rakendamise keskne eesmärk on leevendada pandeemiast tulenevat negatiivset mõju Eesti elanike vaimsele tervisele. Selleks parandatakse psühholoogilise abi ja psühhosotsiaalse abi kättesaadavust KOVides. Arvestades toetuse kuluga 2077,91 eurot iga 7000 elaniku kohta kalendrikuus, võimaldab toetusmeede eelarvega 996 606 tagada teenusepakkumise võimekuse arvestuslikult populatsioonile suurusega 279 777 elanikku (s.o (996 606 eurot / (2077,91 eurot x 12 kalendrikuud)) x 7000).

Määruse rakendumise mõju saab hinnata keskmiseks. Kuigi meetmest saavad otsest kasu vaid mõnekümne KOVi elanikud, on meetme otsene mõju vahetutele abisaajatele väga suur. Toetusmeetme toel luuakse toetusperioodi ajaks kogukonna tasandil kas peamine või täiendav uks, et siseneda vaimset tervist toetavate teenuste süsteemi. Tõenäoliselt ei kaasne määruse rakendamisega ebasoovitava mõju riski.

Mõju majandusele ja regionaalarengule

Määrus rakendamine toob vaimse tervise teenuste valdkonda 996 606 eurot ning võib aidata luua toetusperioodiks kümneid täiendavat töökohti. Toetusmeede on disainitud toetuse ülempiiriga – sel moel loob meede enam väärtust madala keskmise töötasuga piirkondades ja võib avaldada positiivset mõju töökohtade loomisele peamistest tömbekeskustest kaugemal asuvates KOVides. Tõenäoliselt ei kaasne määruse rakendamisega ebasoovitava mõju riski.

Mõju riigiasutuste ja kohaliku omavalitsuse korraldusele

Meetme otsene eesmärk on parandada psühholoogilise abi ja psühhosotsiaalse abi kättesaadavust KOVides. Meede suurendab tõenäoliselt KOVide valmidust pakkuda vaimset tervist toetavaid teenuseid. Vaimse tervise teenuste pakkumine elanikele, kelle abivajadust ei ole hinnatud, on KOVide vabatahtlik ülesanne, mida iseseisvalt pakuvad vaid mõned KOVid. Kogukondlike vaimse tervise teenuste arendamine võimaldab pakkuda abi elanikele, kelle vaimse tervise olukord ei vaja veel kliinilist sekkumist, kuid kellel võib ilma õigeaegset abi saamata kujuneda välja vaimse tervise häire.

Määruse rakendumise mõju saab hinnata keskmiseks. Kuigi meedet kasutavate KOVide osakaal jääb tõenäoliselt alla poole (30–35 KOVi), on mõju tõenäoliselt suur neis KOVides, kus meede rakendub. Meetme edukas rakendamine võimaldab toetusmeedet järgnevatel aastatel skaleerida ja täpsemalt sihtida ning toetada järgnevatel aastatel vaimse tervise teenuseid, mis loovad enim väärtust.

Valdkonnad, mida meede ei mõjuta

Määruse rakendamine ei avalda mõju riigi julgeolekule ja välissuhetele ega elu- ja looduskeskkonnale.

5. Määruse rakendamisega seotud tegevused, vajalikud kulud ja määruse rakendamise eeldatavad tulud

Toetust rahastatakse 2022. aasta riigieelarve seadusega Sotsiaalministeeriumile tervist toetavate valikute programmi vaimse tervise edendamise tegevuseks eraldatud vahenditest ning 2021. aastal samasisuliselt meetmeks ettenähtud vahendite jäägist. Toetusmeetme rahastamiseks on kavandatud 996 606 eurot.

6. Määruse jõustumine

Määrus jõustub üldises korras. Määruse tingimused võimaldavad taotleda toetust tagasiulatuvalt alates 1. jaanuarist 2022. a tehtud kulude eest.

7. Määruse koostööstamine, huvirühmade kaasamine ja avalik konsultatsioon

Toetusmeetme kavandamisel ja kujundamisel konsulteeriti vaimse tervise staabi liikmete, vaimse tervise mõttekoja liikmete ja KOVide esindajatega, sh nendega, kes kasutasid sama toetusmeetet 2021. aastal. Määruse vastuvõtmise järel edastatakse määrus Eesti Linnade ja Valdade Liidule, et tagada potentsiaalsete taotlejate informeeritus meetmest.